

פירוש

חשבון בית הכור

ביאור וחישוב חשבון בית הכור

הנמצא בסוף מסכת קידושין השייך לרש"י ד"ה בית כור

פירוש

חשבון בית הכור

ביאור וחישוב חשבון בית הכור
הנמצא בסוף מסכת קידושין השייך לרש"י ד"ה בית כור

ביאור וחישוב פירוש חשבון בית הכור הושלם ברוב חסדי ה' עלי:

"בטחו בה' עדיעד פי ביה ה' צור עולמים" (ישעיהו כו:ד).

(במהדורה מתוקנת ה'תשע"ו)

הושלם ברוב חסדי ה' עלי בשנת:

מהדורה ראשונה: תשנ"ח

מהדורה שניה מתוקנת: תשע"ו

כל הזכויות שמורות

הערות והארות יתקבלו בשמחה

נחל שניר 8/3

רמת בית שמש א'

052-768-1540

התודה והברכה מעומקא דליבא

לגאון רבי אהרן יהושע פסין שליט"א

על שלקח מזמנו והגה קונטרס זה

יה"ר שיזכה לכל מילי דמיטב

ויזכה לחוות בביאת גואל צדק בב"א

דברי פתיחה

הפירוש לחשבון בית כור נמצא במסכת קידושין דף פ"ב ע"ב בסוף העמוד, והוא שייך לדברי רש"י בדף ס' ע"ב ד"ה בית כור. (ובגמרות מהדורת "עוז והדר" נמצא ב"ילקוט מפרשים" בדף הנ"ל) מגמת חוברת זו היא, בס"ד, להיות עזר להבנת הפירוש הזה ע"י הציורים.

בהתחלה החשבון הוא באמות, ובהמשך החשבון יכלול גם טפחים ואצבעות. בכל עמוד החלק מהפירוש שהוא מודגש שייך לביאור שבעמוד הבא. הביאור של החלק של הפירוש שיש בו חשבונות גם כן מודגש.

כשמצויין "בעל הפירוש" הכוונה היא למחבר "פירוש חשבון בית הכור" (ולא למחבר קונטרס זה).

שאר החשבונות והביאור באים לכאר את החשבונות של הפירוש.

1 אמה = 6 טפחים

1 אמה = 24 אצבעות

1 טפח = 4 אצבעות

ד.ד.

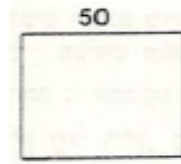
פירוש חשבון בית כור

דף ט' ע"ב רש"י ד"ה בית כור וכו' תמצאנו מאתים וששים וכו' כתב רש"ל ונ"ל טעות סופר וכך הוא מאתים ושבעים וארבע ע"ש. ומצאתי כתוב משם הרש"ל ובמקום אחר מצאתי אותו משם ר' משה לוריא וז"ל [בית כור הוא ט"ו פעמים מאה על חמישים כך מפורש ברש"י] ריש פרק בית כור והוא רצועה אחת של ט"ו מאות באורך וברוחב נ' כשתקה ממנו] י"ב מאות וחמישים באורך על רוחב נ' ותעשה ממנו מרובע יעלה ר"ן על ר"ן. נשאר אורך ר"ן ברוחב נ'. תעשה ממנו ה' רצועות יהיה כ"א ר"ן אורך, וי' רוחב. ד' רצועות תשים על המרובע הראשון לד' רוחותיו ויהיה אז ע"ר על ע"ר. ונשאר עוד עדיין רצועה תקח ממנו אורך מ' דהיינו ד' פעמים י' על י' ונמללך הקרנות (וכאשר תראה בציור אות א'). נשאר רצועה ארוכה ר"י ברוחב י' תעשה ממנו ג' רצועות יהיה כל א' ארכה ר"י ורוחב ג' אמות וב' טפחים דהיינו שלש אמה. תחברם א' לא' יהיה אורך כולם ביחד ת"ר ושלושים באורך וג' אמות וב' טפחים ברוחב. תשים ממנו אורך ע"ר על מרובע הראשון במזרחי וכן בדרומי ועוד אורך ג' אמות וב' טפחים למילוי הקרן לרומית מזרחית (כמו אות ב'). נמלל עכשיו המרובע רע"ג וב' טפחים על רע"ג וב' טפחים. ונשאר כך מן הרצועה אורך פ"ו אמות וד' טפחים באורך וברוחב ג' אמות וב' טפחים חלוק אותה על שמונה רצועות ויהיה ארכה ביחד תל"ג אמות וב' טפחים באורך וברוחב ב' טפחים וחצי. תקח ממנו רע"ג וב' טפחים למזרחי וכן לדרומית ועוד ב' טפחים וחצי למילוי הקרן (כמו אות ג'). נמלל הריבוע רע"ג וחצי וטפח וחצי על רע"ג וחצי וטפח וחצי. נשאר בידך מן הרצועה קמ"ו אמות וטפח וחצי באורך וב' טפחים וחצי ברוחב. חלוק אותו לד' רצועות יהיה אורך כולם ביחד ה' מאות ופ"ה אמות. ברוחב ב' אצבעות וחצי. קח מהם אורך רע"ג וחצי וטפח וחצי במזרחית וכן בדרומית ועוד אורך ב' אצבעות וחצי למילוי הקרן (כמו אות ד'). נמלל הריבוע רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע על רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע. ונשאר בידך רצועה ארכה ל"ז אמות וב' טפחים ואצבע וחצי ברוחב ב' אצבעות וחצי חלוק אותו לט"ו רצועות יהיה אורך כולם ביחד תק"ס אמה וה' טפחים וחצי אצבע ברוחב ששית אצבע תקח ממנו אורך רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע למזרחי וכן לדרום תמלל המרובע עכשיו רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע וששית האצבע ונשאר בידך רצועה אורכה י"ג אמות וטפח ואצבע וחצי פחות אורך ששית האצבע לכורך מילוי של קרן לרומית מזרחית (כמו אות ה'). אקוה לאל שכינותי החשבון על נכון ואל אמינתו ולאשר הרצועה הנשארת קטנה בארכה גם רחבה אינה אלף ששית האצבע הנחתו ולא חשבתי יותר. והשבתי כל אמה לשהה טפחים וכל טפח לד' אצבעות בגודל כפי מסקנת הפוסקים. וזה לזכרה:

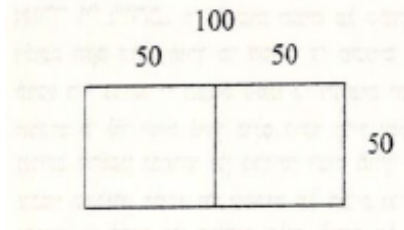
בית כור

ה	ששית אצבע	
ז	רוחב ב' אצבעות וחצי	
זכ	ג	רוחב ב' טפחים וחצי
	ב	רוחב ג' אמות וב' טפחים
זכ	א	רוחב י'
	רין על רין	
זכ	פורך פ"ל	
זכ	המחצה י"ז י"א י"ד	
זכ	לפוך י"ג י"ב י"ח	
זכ	לפוך י"ג י"ב י"ח	
זכ	לפוך י"ג י"ב י"ח	
זכ	לפוך י"ג י"ב י"ח	
זכ	לפוך י"ג י"ב י"ח	
זכ	לפוך י"ג י"ב י"ח	

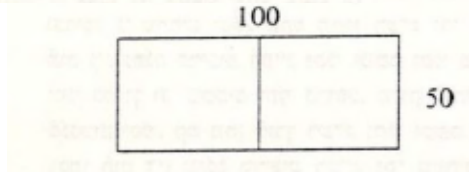
בית כור

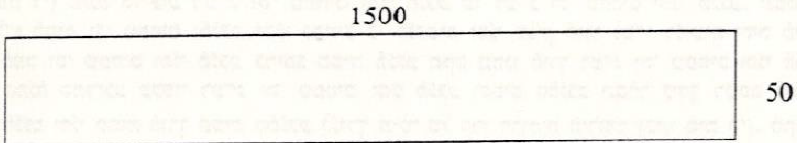
בית סאה

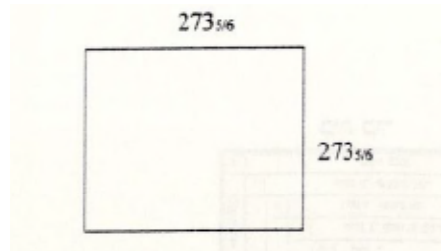
בית סאתים

לכפל ב 15 =

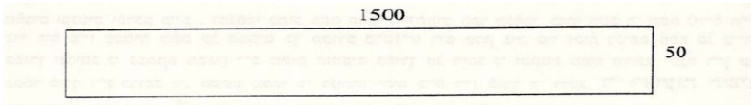

תעשהו כמרובע ממידות הנ"ל

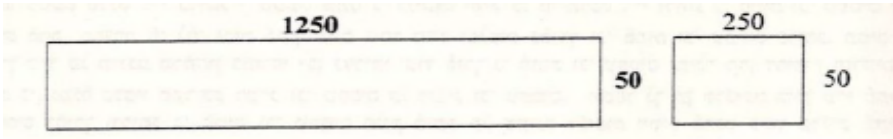

לפי המהרש"ל בית כור הוא 274 על 274
לפי הרשב"א בית כור הוא $273\frac{5}{6}$ על $273\frac{5}{6}$

יש לנו:

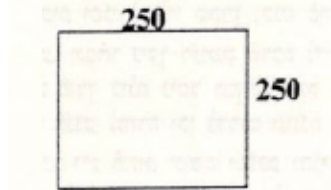

לוקחים חלק ממנו, 250 על 50, ולכן יש לנו כרגע:

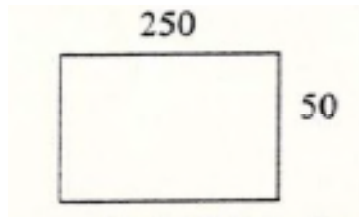

לוקחים את הפס של 1250 על 50 ועושים ממנו מרובע:

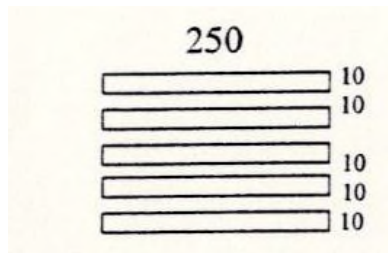
1250 כפול 50 = 62500, דהיינו 250 על 250

לוקחים את הפס הנשאר של 250 על 50:

ומחלקים אותו לחמש פסים בארכו שתוצאתו הוא 250 על 10:

פירוש חשבון בית כור

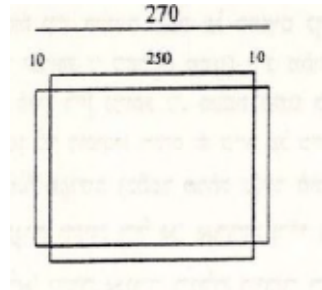
דף ס' ע"ב רש"י ד"ה בית כור וכו' המלאנו מאתים וששים וכו' כתב רש"י וז"ל טעות סופר וכך הוא מאתים ושבעים וארבע ע"ש. ומלאתי כתוב משם הרש"ל ובמקום אחר מלאתי אותו משם ר' משה לוריא וז"ל ובית כור הוא ט"ו פעמים מאה על חמישים כך מפורש בדקדוקים ריש פרק בית כור והוא לרענה אחת של ט"ו מאות באורך וברוחב נ' כשתקח ממנו י"ב מאות וחמישים באורך על רוחב נ' ותעשה ממנו מרובע יעלה ר"ן על ר"ן. נשאר אורך ר"ן ברוחב נ'. תעשה ממנו ה' לרעות יהיה כ"א ר"ן אורך, וי' רוחב. ד' רצועות תשים על המרובע הראשון לד' רוחותיו ויהיה אז ע"ר על ע"ר. ונשאר עוד עדיין רצועה תקח ממנו אורך מ' דהיינו ד' פעמים י' על י' ונמלא הקרנות (כאשר תראה בציור אות א'). נשאר לרענה ארוכה ר"י ברוחב י' תעשה ממנו ג' לרעות יהיה כל א' ארכה ר"י ורוחב ג' אמות וב' טפחים דהיינו שלש אמה. תחברם א' לא' יהיה אורך כולם ביחד ת"ר ושלשים באורך וג' אמות וב' טפחים ברוחב. תשים ממנו אורך ע"ר על מרובע הראשון במזרחי וכן בדומי ועוד אורך ג' אמות וב' טפחים למילוי קרן דרומית מזרחית (כמו אות ב'). נמלא עכשיו המרובע רע"ג וב' טפחים על רע"ג וב' טפחים. ונשאר לך מן הרעונה אורך פ"ו אמות וד' טפחים באורך וברוחב ג' אמות וב' טפחים חלוק אותה על שמונה לרעות ויהיה ארכה ביחד תרל"ג אמות וב' טפחים באורך וברוחב ב' טפחים וחצי. תקח ממנו רע"ג וב' טפחים למזרחי וכן לדרומית ועוד ב' טפחים וחצי למילוי הקרן (כמו אות ג'). נמלא הריבוע רע"ג וחצי וטפח וחצי על רע"ג וחצי וטפח וחצי. נשאר בידך מן הרעונה קמ"ו אמות וטפח וחצי באורך וב' טפחים וחצי ברוחב. חלוק אותו לד' רעות יהיה אורך כולם ביחד ה' מאות ופ"ה אמות. ברוחב ב' אצבעות וחצי. קח מהם אורך רע"ג וחצי וטפח וחצי במזרחית וכן בדומית ועוד אורך ב' אצבעות וחצי למילוי הקרן (כמו אות ד'). נמלא הריבוע רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע על רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע. ונשאר בידך לרענה ארכה ל"ז אמות וב' טפחים ואצבע וחצי ברוחב ב' אצבעות וחצי חלוק אותו לט"ו לרעות יהיה אורך כולם ביחד תק"ס אמה וה' טפחים וחצי אצבע ברוחב ששית אצבע תקח ממנו אורך רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע למזרחי וכן לדרום המלא המרובע עכשיו רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע וששית האצבע ונשאר בידך לרענה ארוכה י"ג אמות וטפח ואצבע וחצי פחות אורך ששית האצבע לנורך מילוי של קרן דרומית מזרחית (כמו אות ה'). אקוה לאל שיונתי החשבון על נכון ואל אמיתתו ולאשך הרעונה הנשארת קטנה בארכה גם רחבה אינה לאל ששית האצבע הנחתה ולא חשבתה יוחר. ותשכתי כל אמה לקשה טפחים וכל טפח לד' אצבעות בגודל כפי מסקנת הפוסקים. וזה ליורה:

בית כור

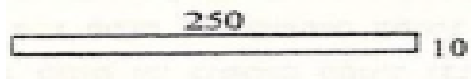
ד	ששית אצבע		
ד	רוחב ב' אצבעות וחצי		
ג	רוחב ב' טפחים וחצי		
ב	רוחב ג' אמות וב' טפחים		
א	רוחב י'		
		אורך ע"ר	ר"ן על ר"ן
		אורך רע"ג וחצי	
		אורך רע"ג וחצי	
		אורך רע"ג וחצי	
		אורך רע"ג וחצי	

הכחוד בליחסים הנקראים דף כג עמוד ב

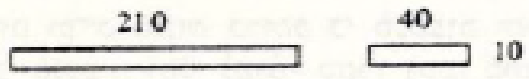
קח את ארבעה מתוך חמשת הפסים ותשים אותם על כל צד מהמרובע שהוא 250 על 250 :
(א)

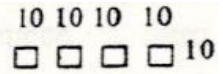
פס של 250 על 10 נשאר :

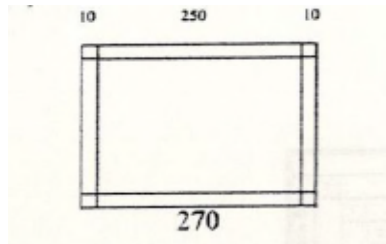
קח פס של 210 על 10 ולכן עכשיו יש לנו :

קח את הפס של 40 על 10 ותחלקהו לארבע מרובעים שוים של 10 על 10 :

שים את המרובעים של 10 על 10 על כל קצה של (א) (הנ"ל) :
(ב)

מרובע זו, 270 אמות על 270 אמות הוא מרובע א' בציור

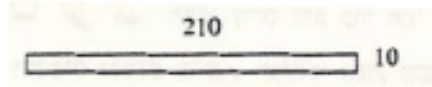
פירוש חשבון בית כור

דף ס' ע"ב רש"י ל"ה בית כור וכו' המלאנו מאתים ופשים וכו' כתב רש"ל ונ"ל טעות סופר וכך הוא מאתים ושבעים וארבע ע"פ. ומלאתי כחוב משם הרש"ל ובמקום אחר מלאתי אותו משם ר' משה לוריא וז"ל ובית כור הוא ט"ו פעמים מאה על חמישים כך מפורש ברכש"ס ריש פרק בית כור והוא לרועה אחת של ט"ו מאות באורך וברוחב נ' כשהקה ממנו י"ב מאות וחמישים באורך על רוחב נ' ותעשה ממנו מרובע יעלה ר"ן על ר"ן. נשאר אורך ר"ן ברוחב נ'. תעשה ממנו ה' לרועות יהיה כ"ה ר"ן אורך, וי' רוחב. ד' לרועות פשים על המרובע הראשון לר' רוחותיו ויהיה אז ע"ר על ע"ר. ונשאר עוד עדיין לרועה תקה ממנו אורך מ' דהיינו ד' פעמים י' על י' ומלאה הקרנות (כאשר תראה בליור אות א'). **נשאר רצועה ארוכה ר"י ברוחב י' תעשה ממנו ג' רצועות יהיה כל א' ארכה ר"י ורוחב ג' אמות וב' טפחים דהיינו שליש אמה. תחברם א' לא' יהיה אורך כולם ביחד ת"ר ושלישים באורך וג' אמות וב' טפחים ברוחב. תשים ממנו אורך ע"ר על מרובע הראשון במזרחי וכן בדרומי ועוד אורך ג' אמות וב' טפחים למילוי קרן דרומית מזרחית (כמו אות ב'). נמלא עכשיו המרובע רע"ג וב' טפחים על רע"ג וב' טפחים. ונשאר כך מן הרצועה אורך פ"ו אמות וד' טפחים באורך וברוחב ג' אמות וב' טפחים חלוק אותה על שמונה לרועות ויהיה ארכה ביחד תכ"ג אמות וב' טפחים באורך וברוחב ב' טפחים והלי. תקה ממנו רע"ג וב' טפחים למזרחי וכן לדרומית ועוד ב' טפחים והלי למילוי הקרן (כמו אות ג'). נמלא הריבוע רע"ג והלי וטפה והלי על רע"ג והלי וטפה והלי. נשאר בידך מן הרצועה קמ"ו אמות וטפה והלי באורך וב' טפחים והלי ברוחב. חלוק אותו לר' לרועות יהיה אורך כולם ביחד ה' אמות ופ"ה אמות. ברוחב ב' אצבעות והלי. קח מהם אורך רע"ג והלי וטפה והלי במזרחית וכן בדרומית ועוד אורך ב' אצבעות והלי למילוי הקרן (כמו אות ד'). נמלא הריבוע רע"ג וה' טפחים והלי אצבע על רע"ג וה' טפחים והלי אצבע. ונשאר בידך לרועה ארכה ל"ז אמות וב' טפחים ואצבע והלי ברוחב ב' אצבעות והלי חלוק אותו לט"ו לרועות יהיה אורך כולם ביחד תק"ס אמה וה' טפחים והלי אצבע ברוחב ששית אצבע תקה ממנו אורך רע"ג וה' טפחים והלי אצבע למזרח וכן לדרום תמלא המרובע עכשיו רע"ג וה' טפחים והלי אצבע וששית האצבע ונשאר בידך לרועה ארוכה י"ג אמות וטפה ואצבע והלי פחות אורך ששית האצבע לכורך מילוי של קרן דרומית מזרחית (כמו אות ה'). אקוה לאל שכינותי החשבון על נכון ואל אמיתתו ולאשר הרצועה הנשארת קטנה בארכה גם רחבה אינה אלא ששית האצבע והנחתה ולא חשבתה יותר. והשבתה כל אמה לטפה טפחים וכל טפה לר' אצבעות בגודל כפי מסקנת הפוסקים. וזה לזכרה:**

בית כור

ד	ששית אצבע
ד	רוחב ב' אצבעות והלי
ג	רוחב ב' טפחים והלי
ב	רוחב ג' אמות וב' טפחים
א	רוחב י'
אורך	על ר"ן
אורך	ר"ן על ר"ן
אורך	על ר"ן
אורך	על ר"ן
אורך	על ר"ן
אורך	על ר"ן
אורך	על ר"ן

פס של 210 על 10 נשאר:

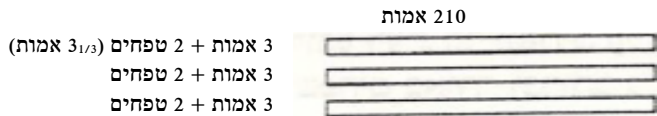
חלק את החלק הזה ל 3 פסים ארכו.

הפירוש המחובר לציור משנה את הרוחב של הפס שהוא $3\frac{1}{3}$ אמות, לאמות וטפחים, ולכן:

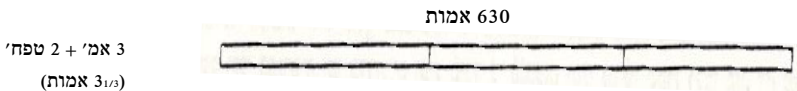
$$3\frac{1}{3} \text{ אמות} = (1 \text{ אמה} = 6 \text{ טפחים, לכן } \frac{1}{3} \text{ אמה} = 2 \text{ טפחים}) \\ = 3 \text{ אמות} + 2 \text{ טפחים}$$

כל פס הוא 210 אמות על 3 אמות ו 2 טפחים

2 טפחים הוא גם $\frac{1}{3}$ אמה

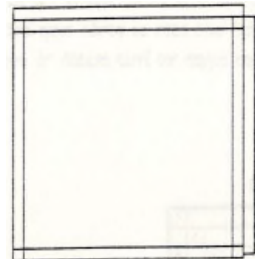

צרף יחד את שלשת הפסים והיה פס של 630 אמות על 3 אמות ו 2 טפחים

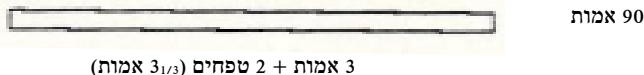

קח שתי פסים של 270 אמות על 3 אמות ו 2 טפחים ($3\frac{1}{3}$ אמות) ושים אותם על הצד העליון וצד הימין של (ב) (הנ"ל):

(ג)

יש לנו פס של 90 אמות על 3 אמות + 2 טפחים (או $3\frac{1}{3}$ אמות) נשאר:

פירוש חשבון בית כור

דף ס' ע"ב רס"י ד"ה בית כור וכו' תמלאנו מאתיים וקשים וכו' כתב רש"ל ונ"ל טעות סופר וכך הוא מאתיים
 וקבעים וארבע ע"ש. ומלאתי כחוב משם הרש"ל ובמקום אחר מלאתי אותו משם ר' משה לוריא וז"ל ובית כור הוא
 ט"ו פעמים מאה על חמישים כך מפורש ברשב"ם ריש פרק בית כור והוא רצועה אחת של ט"ו מאות באורך וברוחב
 נ' כשתקה ממנו י"ב מאות וחמישים באורך על רוחב נ' והעשה ממנו מרובע יעלה ר"ן על ר"ן. נאשר אורך ר"ן
 ברוחב נ'. העשה ממנו ה' רצועות יהיה כ"א ר"ן אורך, וי' רוחב. ד' רצועות תשים על המרובע הראשון לד' רוחותיו
 ויהיה אז ע"ד על ע"ד. ונאשר עוד עדיין רצועה תקח ממנו אורך מ' דהיינו ד' פעמים י' על י' ונמלא הקרנות
 (כאשר תראה בליור אות א'). נאשר רצועה ארוכה ר"י ברוחב י' העשה ממנו ג' רצועות יהיה כל א' ארכה ר"י ורוחב
 ג' אמות וב' טפחים דהיינו שלש אמה. תחברם א' לא' יהיה אורך כולם ביחד ת"ר ושלשים באורך וג' אמות וב'
 טפחים ברוחב. תשים ממנו אורך ע"ד על מרובע הראשון במזרחי **וכן בדרומי ועוד אורך ג' אמות**
וב' טפחים למילוי קרן דרומית מזרחית (כמו אות ב'). נמצא עכשיו המרובע
רע"ג וב' טפחים על רע"ג וב' טפחים. ונשאר לך מן הרצועה אורך פ"ו אמות
וד' טפחים באורך וברוחב ג' אמות וב' טפחים חלוק אותה על שמונה רצועות
ויהיה ארכה ביחד תרצ"ג אמות וב' טפחים באורך וברוחב ב' טפחים וחצי. תקח
 ממנו רע"ג וב' טפחים למזרחי וכן לדרומית ועוד ב' טפחים וחצי למילוי הקרן (כמו אות ג'). נמלא הריבוע רע"ג
 וחצי וטפה וחצי על רע"ג וחצי וטפה וחצי. נאשר בידך מן הרצועה קמ"ו אמות וטפה וחצי באורך וב' טפחים וחצי
 ברוחב. חלוק אותה לד' רצועות יהיה אורך כולם ביחד ה' מאות ופ"ה אמות. ברוחב ב' אצבעות וחצי. קח מהם אורך
 רע"ג וחצי וטפה וחצי במזרחית וכן בדרומית ועוד אורך ב' אצבעות וחצי למילוי הקרן (כמו אות ד'). נמלא הריבוע
 רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע על רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע. ונאשר בידך רצועה ארכה ל"ז אמות וב' טפחים
 ואצבע וחצי ברוחב ב' אצבעות וחצי חלוק אותה לט"ו רצועות יהיה אורך כולם ביחד תק"ס אמה וה' טפחים וחצי
 אצבע ברוחב ששית אצבע תקח ממנו אורך רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע למזרח וכן לדרום תמלא המרובע עכשיו
 רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע וששית האצבע ונאשר בידך רצועה ארוכה י"ג אמות וטפה וחצי אצבע ופחות אורך
 ששית האצבע לצורך מילוי של קרן דרומית מזרחית (כמו אות ה'). אקוה לאל שכינותי החשבון על נכון ואל אמיתתו
 ולאשר הרצועה הנשארת קטנה בצרכה גם רחבה אינה אלא ששית האצבע הנחתה: והשכתי יותר. והשכתי כל אמה
 לשקה טפחים וכל טפה כל' אצבעות בגודל כפי מסקנת הפוסקים. וזה לזורה:

בית כור

ה	ששית אצבע				
ד	רוחב ב' אצבעות וחצי				
ג	רוחב ב' טפחים וחצי				
ב	רוחב ג' אמות וב' טפחים				
א	רוחב י'				
		ר"ן על ר"ן			
			אורך פ"ו		
			טפחים יז' אצבע אצבע		
			אצבע אצבע אצבע		
			אצבע אצבע אצבע		
			אצבע אצבע אצבע		

קח מרובע 3 אמות + 2 טפחים על 3 אמות + 2 טפחים ממנו ושים אותו
 בשטח בזוית העליונה בצד ימין של (ג) (הנ"ל):

(ד) 273 אמות + 2 טפחים

2 טפ'

273 אמות

מרובע זה, 273 אמות + 2 טפ' על 273 אמות + 2 טפ', הוא מרובע ב' בצירור.

פס של 86 אמות + 4 טפחים על 3 אמות + 2 טפחים נשאר:

86 אמות + 4 טפחים

3 אמות + 2 טפחים

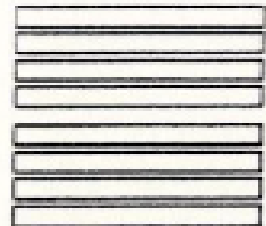
חלק את הפס הזה בארכו לשמונה פסים.

עכשיו יש לנו שמונה פסים 86 אמות + 4 טפ' על $2\frac{1}{2}$ טפ' [מחשבים שהרוחב של $3\frac{1}{3}$ אמות מחולק לשמונה היינו $2\frac{1}{2}$ טפ'. מכיון ש $3\frac{1}{3}$ אמות (1 אמה = 6 טפחים, לכן 3 אמות = 18 טפחים, ושליש אמה = 2 טפחים) = $18 + 2 = 20$ טפחים].

ולכן 20 טפחים מחולק ל 8 = 2.5 טפחים

86 אמות + 4 טפחים (או $86\frac{1}{3}$ אמות)

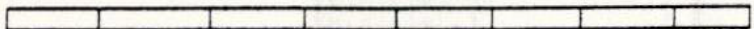
2.5 טפחים
 2.5 טפחים
 2.5 טפחים
 2.5 טפחים
 2.5 טפחים
 2.5 טפחים
 2.5 טפחים
 2.5 טפחים

צרף את שמונה הפסים ביחד:

693 אמות + 2 טפחים

$2\frac{1}{2}$ טפ'

פירוש חשבון בית כור

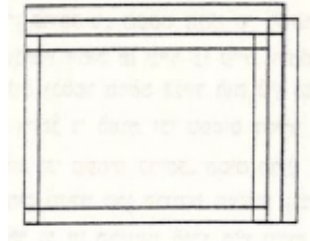
דף ס' ע"ב רש"י ד"ה בית כור וכו' המלאנו מאתים ופשים וכו' כתב רש"י ונ"ל טעות סופר וכך הוא מאתים ושבעים וארבע ע"ש. ומלאתי כתוב משם הרש"ל ובמקום אחר מלאתי אותו משם ר' משה לוריא וז"ל ובית כור הוא ט"ו פעמים מאה על חמישים כך מפורש ברכש"ם ריש פרק בית כור והוא רצועה אחת של ט"ו מאות באורך וברוחב נ' כשהקה ממנו י"ב מאות וחמישים באורך על רוחב נ' ותעשה ממנו מרובע יעלה ר"ן על ר"ן. נשאר אורך ר"ן ברוחב נ'. תעשה ממנו ה' רצועות יהיה כ"ח ר"ן אורך, וי' רוחב. ד' רצועות פשים על המרובע הראשון לר' רוחותיו ויהיה אז ע"ר על ע"ר. ונשאר עוד עדיין רצועה אחת ממנו אורך מ' דהיינו ד' פעמים י' על י' ומלא הקרנות (כאשר תראה בציר אות א'). נשאר רצועה ארוכה ר"י ברוחב י' תעשה ממנו ג' רצועות יהיה כל א' ארכה ר"י ורוחב ג' אמות וב' טפחים דהיינו שליש אמה. תחברם א' לא' יהיה אורך כולם ביחד ת"ר ושלשים באורך וג' אמות וב' טפחים ברוחב. תשים ממנו אורך ע"ר על מרובע הראשון במזרחי וכן בדרומי ועוד אורך ג' אמות וב' טפחים למילוי קרן דרומית מזרחית (כמו אות ב'). נמלא עכשיו המרובע רע"ג וב' טפחים על רע"ג וב' טפחים. ונשאר לך מן הרצועה אורך פ"ו אמות וד' טפחים באורך וברוחב ג' אמות וב' טפחים חלוק אותה על שמונה רצועות ויהיה ארכה ביחד תרל"ג אמות וב' טפחים באורך וברוחב ב' טפחים וחצי. **תקח ממנו רע"ג וב' טפחים למזרחי וכן לדרומית ועוד ב' טפחים וחצי למילוי הקרן (כמו אות ג'). נמצא הריבוע רע"ג וחצי וטפח וחצי על רע"ג וחצי וטפח וחצי. נשאר בידך מן הרצועה קמ"ו אמות וטפח וחצי באורך וב' טפחים וחצי ברוחב.** חלוק אותו לר' רצועות יהיה אורך כולם ביחד ה' מאות ופ"ה אמות. ברוחב ב' אצבעות וחצי. קח מהם אורך רע"ג וחצי וטפח וחצי במזרחית וכן בדרומית ועוד אורך ב' אצבעות וחצי למילוי הקרן (כמו אות ד'). נמלא הריבוע רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע על רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע. ונשאר בידך רצועה ארכה ל"ז אמות וב' טפחים ואצבע וחצי ברוחב ב' אצבעות וחצי חלוק אותו לט"ו רצועות יהיה אורך כולם ביחד תק"ס אמה וה' טפחים וחצי אצבע ברוחב ב' אצבע תקח ממנו אורך רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע למזרח וכן לדרום תמלא המרובע עכשיו רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע ושקית האצבע ונשאר בידך רצועה ארוכה י"ג אמות וטפח ואצבע וחצי פחות אורך שקית האצבע לצורך מילוי של קרן דרומית מזרחית (כמו אות ה'). אקוה לאל שכינותי החשבון על נכון ואל אמיתתו ולאשר הרצועה הנשארת קטנה בצרכה גם רחבה אינה לאל שקית האצבע הנחתי ולא חשבתי יותר. וחשבתי כל אמה לששה טפחים וכל טפח לר' אצבעות בגודל כפי מסקנת הפוסקים. וזה לזכרה:

בית כור

ד	שקית אצבע	
ד	רוחב ב' אצבעות וחצי	
ג	רוחב ב' טפחים וחצי	
ב	רוחב ג' אמות וב' טפחים	
א	רוחב י'	
אורך פ"ו	אורך רע"ג וחצי	אורך רע"ג וחצי אצבע ושקית האצבע
אורך פ"ו	אורך רע"ג וחצי	
אורך פ"ו	אורך רע"ג וחצי	
אורך פ"ו	אורך רע"ג וחצי	
ר"ן על ר"ן		

מכונן בלייטסווארסקי וד"ר ד"ר צבי עמנון ב

קח מפס זה שני פסים של 273 אמות + 2 טפחים על $2\frac{1}{2}$ טפחים ושים אותם בזווית העליונה בצד ימין של (ד) (הנ"ל):
(ה)

קח מרובע של $2\frac{1}{2}$ טפחים על $2\frac{1}{2}$ טפחים של הפס הנשאר:

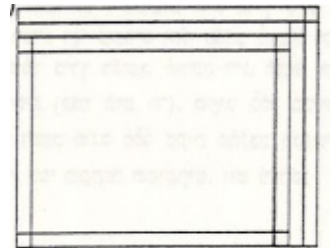

ושים אותו בזווית העליונה בצד ימין של (ה) (הנ"ל), והתוצאה תהיה (ו) (להלן)

273 $\frac{1}{2}$ אמות + 1 $\frac{1}{2}$ טפ'

(או 273 $\frac{1}{3}$ אמות + 2 $\frac{1}{2}$ טפ' (או 273 $\frac{3}{4}$ אמות)

(ו)

מרובע זה, 273 $\frac{1}{2}$ אמות + 1 $\frac{1}{2}$ טפחים מרובע היינו ציור ג' בציור.

פס של 146 אמות + 1 $\frac{1}{2}$ טפ' (או 146 $\frac{3}{12}$) על 2 $\frac{1}{2}$ טפ' (או 5 $\frac{1}{12}$ אמה) נשאר.

146 אמות + 1 $\frac{1}{2}$ טפחים

2 $\frac{1}{2}$ טפחים

פירוש חשבון בית כור

דף ס' ע"ב רס"י ד"ה בית כור וכו' תמלאנו מאתים ופסחים וכו' כתב רש"ל ונ"ל טעות סופר וכך הוא מאתים ושבעים וארבע ע"ש. ומלאתי כחוב משם הרש"ל ובמקום אחר מלאתי אותו משם ר' משה לוריא וז"ל ובית כור הוא ט"ו פעמים מאה על חמישים כך מפורש ברשב"ם ריש פרק בית כור והוא רצועה אחת של ט"ו מאות באורך וברוחב נ' כשתקה ממנו י"ב מאות וחמישים באורך על רוחב נ' והעשה ממנו מרובע יעלה ר"ן על ר"ן. נשאר אורך ר"ן ברוחב נ'. תעשה ממנו ה' רצועות יהיה כ"א ר"ן אורך, וי' רוחב. ד' רצועות תשים על המרובע הראשון לד' רוחותיו ויהיה אז ע"ר על ע"ר. ונשאר עוד עדיין רצועה תקח ממנו אורך מ' דהיינו ד' פעמים י' על י' ומלאה הקרנות (כאשר תראה בצילור אות א'). נשאר רצועה ארוכה ר"י ברוחב י' תעשה ממנו ג' רצועות יהיה כל א' ארכה ר"י ורוחב ג' אמות וב' טפחים דהיינו שליש אמה. תחברם א' לא' יהיה אורך כולם ביחד ת"ר ושלשים באורך וג' אמות וב' טפחים ברוחב. תשים ממנו אורך ע"ר על מרובע הראשון במזרחי וכן בדרומי ועוד אורך ג' אמות וב' טפחים למילוי קרן דרומית מזרחית (כמו אות ב'). נמלא עכשיו המרובע רע"ג וב' טפחים על רע"ג וב' טפחים. ונשאר כך מן הרצועה אורך פ"ו אמות וד' טפחים באורך וברוחב ג' אמות וב' טפחים חלוק אותה על שמונה רצועות ויהיה ארכה ביחד תרנ"ג אמות וב' טפחים באורך וברוחב ב' טפחים וחצי. תקח ממנו רע"ג וב' טפחים למזרחי וכן לדרומית ועוד ב' טפחים וחצי למילוי הקרן (כמו אות ג'). נמלא הריבוע רע"ג וחצי וטפח וחצי על רע"ג וחצי וטפח וחצי. נשאר בידך מן הרצועה קמ"ו אמות וטפח וחצי באורך וב' טפחים וחצי ברוחב. **חלוק אותו לד' רצועות יהיה אורך כולם ביחד ה' מאות ופ"ה אמות. ברוחב ב' אצבעות וחצי. קח מהם אורך רע"ג וחצי וטפח וחצי במזרחית וכן בדרומית ועוד אורך ב' אצבעות וחצי למילוי הקרן (כמו אות ד'). נמצא הריבוע רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע על רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע. ונשאר בידך רצועה ארכה ל"ז אמות וב' טפחים ואצבע וחצי ברוחב ב' אצבעות וחצי חלוק אותו לט"ו רצועות יהיה אורך כולם ביחד תק"ס אמה וה' טפחים וחצי אצבע ברוחב ששית אצבע תקח ממנו אורך רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע למזרחי וכן לדרום תמלא המרובע עכשיו רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע וששית האצבע ונשאר בידך רצועה ארוכה י"ג אמות וטפח ואצבע וחצי פחות אורך ששית האצבע לרוך מילוי של קרן דרומית מזרחית (כמו אות ה'). תקוה לאל שכינותי החשבון על נכון ואל אמיתתו ולאשר הרצועה הנשארת קטנה בארכה גם רחבה אינה אלא ששית האצבע הנחתה ולא חשבתה יותר. והשבתה כל אמה לששה טפחים וכל טפח לד' אצבעות בגודל כפי מסקנת הפוסקים. וזה איורה:**

בית כור

ד		ששית אצבע
ד	נ	רוחב ב' אצבעות וחצי
ג	ב	רוחב ג' אמות וב' טפחים
ב	א	רוחב י'
א	א	ר"ן על ר"ן
א	א	אורך פ"ו
א	א	אורך רע"ג וחצי
א	א	אורך רע"ג וחצי
א	א	אורך רע"ג וחצי
א	א	אורך רע"ג וחצי
א	א	אורך רע"ג וחצי
א	א	אורך רע"ג וחצי

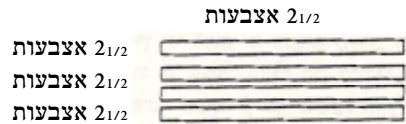
תלמוד בבלי מסכת בבבא מציעא דף ע"ב עמוד ב

חלק את הפס הזה לארכו לארבע פסים. בעל הפירוש משנה את רוחב הפס שהוא $2\frac{1}{2}$ טפחים, לאצבעות מכיון שרחבו צריך להיחלק שוב לארבע, וחשבוך על פי טפחים יותר מסובך.

$2\frac{1}{2}$ טפחים = (1 טפח = 4 אצבעות, ולכן $2\frac{1}{2}$ טפחים = 10 אצבעות) = 10 מחולק ל4 = $2\frac{1}{2}$ אצבעות

יש לנו עכשיו ארבע פסים 146 אמות + $1\frac{1}{2}$ טפחים על $2\frac{1}{2}$ אצבעות

146 אמות + $1\frac{1}{2}$ טפחים

עכשיו צריך את ארבע הפסים יחד:

(4 כפול $146\frac{3}{12} = 585$)

585 אמות

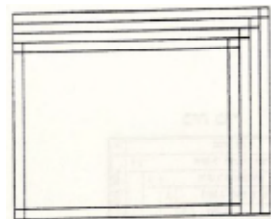

קח מפס זה שני פסים של $273\frac{1}{2}$ אמות + $1\frac{1}{2}$ טפחים על $2\frac{1}{2}$ אצבעות וגם מרובע של $2\frac{1}{2}$ אצבעות על $2\frac{1}{2}$ אצבעות ושים אותם בזוית העליונה בצד ימין של (ו) (הנ"ל):

273 אמות + 5 טפחים + $\frac{1}{2}$ אצבע

(או $273\frac{3}{4}$ אמות + $2\frac{1}{2}$ אצבעות)

(ז)

מרובע זה, 273 אמות + 5 טפחים + $\frac{1}{2}$ אצבע מרובע היינו ציור ד' בציור.

פירוש חשבון בית כור

דף ס' ע"ב רש"י ד"ה בית כור וכו' המלאנו מאתיים וקשים וכו' כתב רש"ל ונ"ל טעות סופר וכך הוא מאתיים ושבעים וארבע ע"ש. ומלאתי כתוב משם הרש"ל ובמקום אחר מלאתי אותו משם ר' משה לריא וז"ל ובית כור הוא ט"ו פעמים מאה על חמישים כך מפורש ברכש"ם ריש פרק בית כור והוא רצועה אחת של ט"ו מאות באורך וברוחב נ' כשהקה ממנו י"ב מאות וחמישים באורך על רוחב נ' ותעשה ממנו מרובע יעלה ר"ן על ר"ן. נשאר אורך ר"ן ברוחב נ'. תעשה ממנו ה' רצועות יהיה כ"ח ר"ן אורך, וי' רוחב. ד' רצועות תקים על המרובע הראשון לד' רוחותיו ויהיה אז ע"ר על ע"ר. ונשאר עוד עדיין רצועה תקה ממנו אורך מ' דהיינו ד' פעמים י' על י' ומלא הקרנות (כאשר תראה בציור אות א'). נשאר רצועה ארוכה ר"י ברוחב י' תעשה ממנו ג' רצועות יהיה כל א' ארכה ר"י ורוחב ג' אמות וב' טפחים דהיינו שליש אמה. תחברם א' לא' יהיה אורך כולם ביחד ת"ר ושלשים באורך וג' אמות וב' טפחים ברוחב. תקים ממנו אורך ע"ר על מרובע הראשון במזרחי וכן בדרומי ועוד אורך ג' אמות וב' טפחים למילוי קרן דרומית מזרחית (כמו אות ב'). נמלא עכשיו המרובע רע"ג וב' טפחים על רע"ג וב' טפחים. ונשאר כך מן הרצועה אורך פ"ו אמות וד' טפחים באורך וברוחב ג' אמות וב' טפחים חלוק אותה על שמונה רצועות ויהיה ארכה ביחד תרכ"ג אמות וב' טפחים באורך וברוחב ב' טפחים וחצי. תקה ממנו רע"ג וב' טפחים למזרחי וכן לדרומית ועוד ב' טפחים וחצי למילוי הקרן (כמו אות ג'). נמלא הריבוע רע"ג וחצי וטפה וחצי על רע"ג וחצי וטפה וחצי. נשאר בידך מן הרצועה קמ"ו אמות וטפה וחצי באורך וב' טפחים וחצי ברוחב. חלוק אותו לד' רצועות יהיה אורך כולם ביחד ה' מאות ופ"ה אמות. ברוחב ב' אצבעות וחצי. קח מהם אורך רע"ג וחצי וטפה וחצי במזרחית וכן בדרומית ועוד אורך ב' אצבעות וחצי למילוי הקרן (כמו אות ד'). נמלא הריבוע רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע על רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע. **ונשאר בידך רצועה ארכה ל"ז אמות וב' טפחים ואצבע וחצי ברוחב ב' אצבעות וחצי חלוק אותו לט"ו רצועות יהיה אורך כולם ביחד תק"ס אמה וה' טפחים וחצי אצבע ברוחב וששית אצבע** תקה ממנו אורך רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע למזרחי וכן לדרום המלא המרובע עכשיו רע"ג וה' טפחים וחצי אצבע וששית האצבע ונשאר בידך רצועה ארוכה י"ג אמות וטפה ואצבע וחצי פחות אורך ששית האצבע לאורך מילוי של קרן דרומית מזרחית (כמו אות ה'). אקוה לאל שכינותי החשבון על כן ואל אמתתו ולאשר הרצועה הנשארת קטנה בלרכה גם לרובה אינה אלא ששית האצבע הגדולה וחצי יתור. ותשפתי כל אמה לך ששית וחצי אצבעות בגודל כפי מסקנת הפוסקים. וזה איורה:

בית כור

ה	ששית אצבע	
ד	רוחב ב' אצבעות וחצי	
ג	רוחב ב' טפחים וחצי	א
ב	רוחב ג' אמות וב' טפחים	ב
א	רוחב י'	א
ה	<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p style="font-size: 2em; margin: 0;">ר"ן על ר"ן</p> </div> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg); font-size: 0.8em; margin-left: 5px;"> <p>אורך ר"ן אורך ר"ן אורך ר"ן אורך ר"ן אורך ר"ן אורך ר"ן אורך ר"ן</p> </div> </div>	

המנוח ורביסטנתקנידושיין זך יג עמוד ב

פס של 37 אמות + 2 טפחים + $1\frac{1}{2}$ אצבע על $2\frac{1}{2}$ אצבעות נשאר:

37 אמות + 2 טפחים + $1\frac{1}{2}$ אצבע

$2\frac{1}{2}$ אצבע

חלק את הפס הזה לארכו לחמש עשרה פסים:

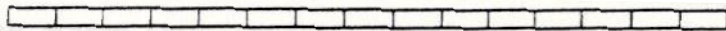
37 אמות + 2 טפחים + $1\frac{1}{2}$ אצבע

רוחב של כל פס הוא $\frac{1}{6}$ אצבע

צרף את חמש עשרה הפסים יחד:

$\frac{1}{6}$ אצבע

560 אמות + 5 טפחים + $2\frac{1}{2}$ אצבעות

[בפירוש המצורף, כתוב שהאורך של הפס הוא 560 אמות + 5 טפ' + $\frac{1}{2}$ אצבע. ציור זה לא הוציא את המסקנה הזו, ולכן צ"ל שהיה טעות סופרים שהשמיטו את ה-2 אצבעות. כך נראה יותר סביר מאחר שע"י 560 אמות + 5 טפ' + $\frac{1}{2}$ אצבע הגענו למסקנה הנכונה].

פירוש חשבון בית כור

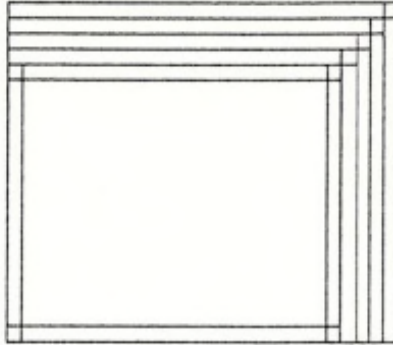
דף ס' ע"ב רפ"י ד"ה בית כור וכו' תמאלנו מאחים וקשים וכו' כתב רש"ל ונ"ל טעות סופר וכך הוא מאחים וקבעים וארבע ע"ש. ומלאחי כתוב משך הרש"ל ובמקום אחר מלאחי אותו משך ר' משה לוריא וז"ל ובית כור הוא ט"ו פעמים מאה על חמישים כך מפורש ברש"ש ריש פרק בית כור והוא רצועה אחת של ט"ו מאות באורך וברוחב נ' כשהתקח ממנו ו"ב מאות וחמישים באורך על רוחב נ' והעשה ממנו מרובע יעלה ר"ן על ר"ן. נשאר אורך ר"ן ברוחב נ'. העשה ממנו ה' רצועות יהיה כ"א ר"ן אורך, וי' רוחב. ד' רצועות תשים על המרובע הראשון לדי' רוחותיו ויהיה אז ע"ר על ע"ר. ונשאר עוד עדיין רצועה תקח ממנו אורך מ' דהיינו ד' פעמים י' על י' ונמלא הקרנות (וכאשר תראה בליור אות א'). נשאר רצועה ארוכה ר"י ברוחב י' העשה ממנו ג' רצועות יהיה כל א' ארכה ר"י ורוחב ג' אמות וב' טפחים דהיינו שליש אמה. תחברם א' ל' יהיה אורך כולם ביחד ת"ד ושלשים באורך וב' אמות וב' טפחים ברוחב. תשים ממנו אורך ע"ר על מרובע הראשון במזרחי וכן בדלומי ועוד אורך ג' אמות וב' טפחים למילוי קרן דלומית מזרחית (כמו אות ב'). נמלא עכשיו המרובע רע"ג וב' טפחים על רע"ג וב' טפחים. ונשאר לך מן הרצועה אורך פ"ו אמות וד' טפחים באורך וברוחב ג' אמות וב' טפחים חלוק אותה על שמונה רצועות ויהיה ארכה ביחד תרל"ג אמות וב' טפחים באורך וברוחב ב' טפחים והז'י. תקח ממנו רע"ג וב' טפחים למזרחי וכן לדלומית ועוד ב' טפחים והז'י למילוי הקרן (כמו אות ג'). נמלא הריבוע רע"ג והז'י וטפח והז'י על רע"ג והז'י וטפח והז'י. נשאר בידך מן הרצועה קמ"ז אמות וטפח והז'י באורך וב' טפחים והז'י ברוחב. חלוק אותו לדי' רצועות יהיה אורך כולם ביחד ה' מאות ופ"ה אמות. ברוחב ב' אצבעות והז'י. קח מהם אורך רע"ג והז'י וטפח והז'י במזרחית וכן בדלומית ועוד אורך ב' אצבעות והז'י למילוי הקרן (כמו אות ד'). נמלא הריבוע רע"ג והז'י וטפחים והז'י אצבע על רע"ג והז'י וטפחים והז'י אצבע. ונשאר בידך רצועה ארכה ל"ז אמות וב' טפחים ואצבע והז'י ברוחב ב' אצבעות והז'י חלוק אותו לט"ו רצועות יהיה אורך כולם ביחד תק"ם אמה והז'י וטפחים אצבע ברוחב ששית אצבע תקח ממנו אורך רע"ג והז'י וטפחים והז'י אצבע למזרחי וכן לששית אצבע והז'י וטפחים אצבע על רע"ג והז'י וטפח ואצבע וששית האצבע ונשאר בידך רצועה אורכה י"ג אמות וטפח ואצבע וחצי פחות אורך ששית האצבע לצורך מילוי של קרן דלומית מזרחית (כמו אות ה'). אקוה לאל שכינותי החשבון על נכון ואל אמיתתו ולאשר הרצועה הנשארת קטנה בארכה גם רחבה אינה אלא ששית האצבע הנחתית ולא חשבתני יותר. וחשבתני כל אמה לששה טפחים וכל טפח לדי' אצבעות בגודל כפי מסקנת הפוסקים. וזה ציורה:

בית כור

ה	ששית אצבע	
ד	רוחב ב' אצבעות והז'י	
ג	רוחב ב' טפחים והז'י	
ב	רוחב ג' אמות וב' טפחים	
א	רוחב י'	
הז'י וטפח והז'י אצבע		רוחב ר"ן
אורך רע"ג והז'י וטפח והז'י אצבע		אורך ר"ן
אורך רע"ג והז'י וטפח והז'י אצבע		אורך ר"ן
אורך רע"ג והז'י וטפח והז'י אצבע		אורך ר"ן
אורך רע"ג והז'י וטפח והז'י אצבע		אורך ר"ן

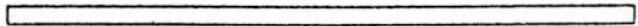
קח שני פסים של 273 אמות + 5 טפחים + $\frac{1}{2}$ אצבע על $\frac{1}{6}$ אצבע מהפס
הנ"ל וגם מרובע $\frac{1}{6}$ אצבע על $\frac{1}{6}$ אצבע ושים אותם בזוית העליונה בצד ימין
של (ז) (הנ"ל):

$$273 \text{ אמות} + 5 \text{ טפחים} + \frac{1}{2} \text{ אצבע} + \frac{1}{6} \text{ אצבע}$$

מרובע זו, 273 אמות + 5 טפחים + $\frac{1}{2}$ אצבע + $\frac{1}{6}$ אצבע מרובע היינו ציור
ה' בציור.
- והיינו בית כור!

יש עדיין פס של 13 אמות + 1 טפח + $\frac{1}{2}$ אצבע על $\frac{1}{6}$ אצבע נשאר:

מחבר הפירוש מסיים את דבריו כך: "... אקוה לא-ל שכיונתי החשבון על נכון
ואל אמיתתו ולאשר הרצועה הנשארת קטנה בארכה גם רחבה אינה אלא
ששית האצבע הנחתי ולא חשבתי יותר. וחשבתי כל אמה לששה טפחים
וכל טפח לד' אצבעות בגודל כפי מסקנת הפוסקים. וזה ציורה."

